

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرحله‌ی آماده‌سازی فایل				
پیاده‌سازی	تصحیح و ویرایش اولیه	ذکر مأخذ	ویرایش دوم	تکمیل مأخذ و ویرایش نهایی

اهمیت ماه رجب در آیین‌های احادیث (۱)

در آستانه‌ی شروع ماه رجب‌المرجّب قرار داریم. ماهی بسیار عظیم! پیغمبر اکرم ﷺ فرمودند: رَجَبٌ شَهْرُ اللَّهِ الْأَصْبُ يُصْبُ اللَّهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ عَلَى عِبَادِهِ^۱ رجب ماه پرفیض خداست که خدای متعال رحمتش را مثل رگبار باران بر بندگان خود نازل می‌کند. امام کاظم علیه السلام نیز فرمودند: رَجَبٌ نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ أَشَدُّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ فَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ رَجَبٍ سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ النَّهْرِ^۲ رجب نام نهری است در بهشت که سفیدتر از شیر و شیرین‌تر از عسل است. کسی که در دنیا یک روز از ماه رجب را روزه بگیرد، خدای متعال از آن نهر بهشتی به او خواهد نوشاند. از پیغمبر اکرم ﷺ روایت شده است که در تمامی شب‌های ماه رجب از سر شب تا به صبح، ندایی آسمانی در عالم طنین‌انداز است. عَنِ النَّبِيِّ أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى نَصَبَ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ مَلَكًا يُقَالُ لَهُ الدَّاعِي: پیغمبر اکرم ﷺ فرمودند: خدای تعالی در آسمان هفتم فرشته‌ای منصوب کرده است که به او «داعی» یعنی دعوت‌کننده گفته می‌شود. سمت و مأموریت این ملک آن است که مردم را به سوی خدا بخواند. فَإِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَجَبٍ يُنَادِي ذَلِكَ الْمَلِكُ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْهُ إِلَى الصَّبَاحِ طُوبَى لِلذَّاكِرِينَ طُوبَى لِلطَّائِعِينَ: پس وقتی ماه رجب فرامی‌رسد، آن ملک، هر شب تا صبح ندا می‌دهد که خوشا به احوال ذاکران و کسانی که یاد خدا هستند! خوشا به احوال

۱. مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۴، ص ۳۶.

۲. صدوق، من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۹۲؛ سیدبن طاووس، اقبال‌الاعمال، ج ۲، ص ۶۳۵ و مجلسی، بحارالانوار، ج ۸، ص ۱۷۵.

مطیعان و فرمانبران پروردگارا! وَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى أَنَا جَلِيسٌ مِّنْ جَالِسِنِي وَ مُطِيعٌ مِّنْ أَطَاعِنِي وَ غَافِرٌ مِّنْ اسْتَفْرَنِي: و خدای متعال می فرماید من همنشین کسی هستم که با من بنشیند و مطیع کسی هستم که اطاعت مرا به جا آورد و بخشایندهی کسی هستم که از من طلب مغفرت و بخشایش کند. خدا می داند این عبارات یعنی چه! فرمانروای هستی و خالق عالم با کسی همنشین شود و از او اطاعت کند! سپس خداوند می فرماید: **الشَّهْرُ شَهْرِي وَ الْعَبْدُ عَبْدِي وَ الرَّحْمَةُ رَحْمَتِي**: این ماه، ماه من است؛ و این بنده، بندهی من است و رحمت از آن من است. **فَمَنْ دَعَانِي فِي هَذَا الشَّهْرِ أَجَبْتُهُ وَ مَنْ سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ وَ مَنْ اسْتَهْدَانِي هَدَيْتُهُ**: هرکس در این ماه مرا صدا بزند، او را اجابت می کنم و پاسخ می دهم و هرکس از من درخواستی کند به او عطا می کنم و هرکس از من طلب راهنمایی و هدایت کند، راه را به او نشان می دهم؛ دست او را می گیرم و تا مقصد راهبر او می شوم. **وَ جَعَلْتُ هَذَا الشَّهْرَ حَبْلًا بَيْنِي وَ بَيْنَ عِبَادِي** **فَمَنْ اعْتَصَمَ بِهِ وَصَلَ إِلَيَّ**:^۳ و این ماه را ریسمان و رشته ای بین خود و بندگانم قرار دادم؛ پس هرکس به آن متمسک شود و چنگ زند، به من واصل خواهد شد. اگر اوج آرمان سالک، وصول الی الله است، این حدیث از زبان خدای متعال، راهش را به روشنی بیان کرده است.

از امام جعفر صادق علیه السلام نیز حدیثی در اهمیّت ماه رجب روایت شده است. راوی چنین نقل می کند: **سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مِّنْ بَطْنَانِ الْعَرْشِ أَيْنَ الرَّجِيِّونَ**: از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم که فرمودند: وقتی روز قیامت می شود، منادی از دل عرش الهی ندا می دهد که رجبیون کجا هستید؟ **فَيَقُومُ أَنَسٌ بُضِيءٌ وَ جُوهُهُمْ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ عَلَى رُؤُوسِهِمْ تَبْجَانُ الْمَلِكِ مُكَلَّلَةً بِالذَّرِّ وَ الْيَاقُوتِ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ أَلْفُ مَلِكٍ عَن يَمِينِهِ وَ أَلْفُ مَلِكٍ عَن يَسَارِهِ وَ يَقُولُونَ هِنِيئًا لَّكَ كَرَامَةُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَا عَبْدَ اللَّهِ**: آنگاه گروهی از مردم برمی خیزند که چهره ی ایشان برای تمام اهل محشر نور می دهد و مثل خورشید می درخشد و بر سر آنان تاج های پادشاهی قرار دارد که با مروارید و یاقوت مرصع شده است؛

۳. سیّدبن طاووس، اقبال الاعمال، ج ۲، ص ۶۲۸؛ مجلسی، بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۷۷ و صدوق، مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۵۳۵.

همراه هریک از این رجبیون، هزار فرشته در سمت راست و هزار فرشته در سمت چپ قرار دارد که به این فرد می‌گویند: کرامت خدای عزوجل بر تو گوارا باد ای بنده‌ی خدا! **فِي أَيِّ النَّدَاءِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلًّا** **جَلَالُهُ عِبَادِي وَ إِمَائِي**: در این زمان ندایی از جانب خود خدای جلّ جلاله می‌آید که ای بندگان من و ای کنیزان من! این خطاب نشان می‌دهد که رجبیون، هم مردان را شامل می‌شود و هم زنان را. **وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لِأَكْرَمَنْ مَثْوَاكُمْ وَ لِأَجْزَلَنْ عَطَايَاكُمْ وَ لِأَوْثَيْنَكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ** «عُرْفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ»^۴: سوگند به عزّت و جلالم جایگاه شما را بسیار گرمی خواهم داشت و عطایای شما را بسیار فراوان و عظیم قرار خواهم داد و در بهشت خانه‌هایی به شما عطا خواهم کرد که از زیر آنها نهرهایی جاری است؛ جاودانه در آن خواهید بود و چه نیکوست اجر عمل‌کنندگان! **إِنَّكُمْ تَطَوَّعْتُمْ بِالصَّوْمِ لِي فِي شَهْرِ عَظْمَتِ حُرْمَتِهِ وَ أُوجِبْتُ حَقَّهُ**: زیرا شما در ماهی که حرمت آن را عظیم داشتیم و ادای حقّ آن را واجب کردم، روزه‌ی مستحب گرفتید. سپس خدای متعال می‌فرماید: **مَلَائِكَتِي أُدْخِلُوا عِبَادِي وَ إِمَائِي الْجَنَّةَ**: ای ملائکه‌ی من! بندگان و کنیزان مرا وارد بهشت کنید. **ثُمَّ قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ هَذَا لِمَنْ صَامَ مِنْ رَجَبٍ شَيْئًا وَ لَوْ يَوْمًا وَاحِدًا فِي أَوَّلِهِ أَوْ وَسَطِهِ أَوْ آخِرِهِ**:^۵ آنگاه امام صادق علیه السلام فرمودند: این پاداش برای کسی است که بخشی از ماه رجب را، حتی یک روز، در آغاز یا در اواسط یا اواخر ماه، روزه گرفته باشد. اهل باور باشیم و این بشارت‌های عظیم را قدر بدانیم و از فرصت‌های این ماه رحمتی که خداوند پیش روی ما قرار داده است استفاده کنیم.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

۴. سوره‌ی عنکبوت، آیه‌ی ۵۸.

۵. مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۴، ص ۴۱.